

Plan för att förebygga mobbning och trakasserier
Bildningsväsendet i Vanda, svenskspråkiga servicen
2020

Första versionen 10.2.2020

Uppdaterad 11.1.2021

Uppdaterad 13.4.2022

Innehåll

Förord.....	3
1. Definition av mobbning, rasism och sexuella trakasserier.....	4
2. Förebyggande åtgärder vid mobbning, rasism och sexuella trakasserier.....	5
3. Åtgärder vid mobbning och skolornas antimobbningsgrupp.....	6
4. Handlingsplan vid mobbning, trakasserier och kränkande behandling.....	8
5. Att tänka på.....	9
6. Skolspecifika tillägg och satsningar.....	11
Vem ingår i skolans antimobbningsgrupp?.....	11
Skolans satsningar för att förebygga mobbning.....	11
7. Granskningsblankett.....	12
8. Åtgärdsprogram för förebyggande av och ingripande i mobbning.....	13
9. Intressanta länkar & källor.....	16

Förord

Enligt lagen (Lag om grundläggande utbildning 29§ 1 mom, Gymnasielag 40§ 1 mom) har alla som deltar i utbildning rätt till en trygg studiemiljö. Till en trygg studiemiljö hör psykisk, fysisk och social trygghet och säkerhet.

Inom Vanda stads skolväsende poängteras alla människors lika värde och samma rätt till ett humant och värdigt bemötande. Varje tendens till mobbning, trakasserier, rasism eller främlingsfientligt bemötande skall motarbetas. Ertappas någon med att bryta mot dessa grundläggande regler vidtas de åtgärder som nämns i denna plan. Denna plan har utarbetats för att svenskspråkiga skolor i vår stad ska följa samma tillvägagångssätt vid mobbningsfall.

I planen använder vi för enkelhetens skull benämningen elever, även om vi också syftar på studeranden i gymnasiet. I skolorna talar vi om både antimobbningsgrupp, antimobbningsteam och samspelsgrupp, i planen använder vi oss av begreppet antimobbningsgrupp.

Planen uppdaterades i april 2022 för att motsvara åtgärdsprogrammet för förebyggande av och ingripande i mobbning som behandlades av stadsstyrelsen 13.12.2021. Åtgärdsprogrammet finns i sin helhet i kapitel 8.

**Arbetsgruppen för elev- och studerandehälsa och -välmående,
10.2.2020**

Frida Forsblom-Prittinen
Mia Förars-Pöytäniemi
Christina Jaakkola
Emelie Kallman
Minna Nunez-Garces
Mikaela Winberg

1. Definition av mobbning, rasism och sexuella trakasserier

Med mobbning avses en sårande och skadande process i en grupps växelverkan, som med tiden leder till att en eller flera personer utestängs ur gemenskapen. Mobbning kan uppdelas i direkt mobbning, t.ex. att slå eller håna, och indirekt mobbning, t.ex. att isolera eller tala bakom ryggen. (Folkhälsan, Kompiskunst).

De negativa handlingarna kan vara:

- verbala, i form av elaka ord, spridande av rykten, hån, osakliga bemötanden och yttranden
- fysiska, i form av knuffar, slag, förstörda kläder och saker
- psykiska, i form av utfrysning, isolering, miner, suckar, fniss och skratt
- sexuella trakasserier, kan vara fysiska, verbala, psykiska och digitala
- mobbning via telefon, sociala medier och liknande, kan vara obehagliga meddelanden, fotomanipulering, kommentarer i chatforum

Mobbning kännetecknas av att beteendet systematiskt upprepas, med målet att åstadkomma största möjliga psykiska lidande. Enstaka sporadiska trakasserier är ännu inte mobbning. Mobbning är om en eller flera elever gång på gång, vanligen dagligen och under en längre tid, trakasserar en annan elev. Mobbningen ligger i själva upprepningen, och ofta agerar mobbarna i grupp. Offret är då i sådant underläge att hen inte vågar försvara sig. Att gräla och vara av olika åsikt är inte mobbning, inte heller att retas eller leka häftigt kan rankas som mobbning. Sådana situationer reds ut direkt genom tillsägelse och samtal.

Både barn och vuxna i skolvärlden behöver minnas att det som en person upplever som mobbning upplever nödvändigtvis inte en annan som lika allvarligt. Det är mobbningsoffrets subjektiva upplevelse som är avgörande för när vi ska reagera. Den mobbade kan uppleva mobbningen som ett mycket större problem än omgivningen och därför får vi aldrig förminska någons känslor. Vi behöver dock kunna särskilja på vad som är mobbning och vad som ännu inte är mobbning.

Enligt Salmivalli (1998) har personerna i en mobbningsprocess olika roller och hon talar t.ex. om medlöparen, förstärkaren, försvararen och de utomstående. Medlöparen deltar och hjälper mobbaren, förstärkaren underhåller mobbningen t.ex. genom att skratta, försvararen ställer sig på den mobbades sida och den utomstående vill inte lägga sig i mobbningen. Vid utredning av mobbning är det viktigt att alla i gruppen tänker över sitt eget beteende och sin egen roll. Enligt Salmivalli (2003) är mobbning ett medvetet aggressivt beteende med vilket man gör någon illa fysiskt eller psykiskt.

Tänkvärt: Mobbning kan också rikta sig mot någon vuxen i skolan.

Definition av nätmobbning

En person blir nätmobbad när hen upprepade gånger blir utsatt för elaka handlingar på sociala medier. Det kan röra sig om antingen flera olika elaka handlingar eller att en elak kommentar, bild eller film delas och sprids på nätet. Den som utsätts för nätmobbning upplever att hen är i underläge

eller har svårt att försvara sig (Frisén & Berne 2016, 77). Nätmobbning kan även handla om utfrysning, t.ex. en chattgrupp som någon inte får vara med i (Friends).

Definition av rasism

Med begreppet rasism avses att man ger en viss grupp människor ett lägre värde än andra grupper på basis av t.ex. hudfärg, nationalitet, etniskt ursprung, kultur, modersmål eller religion. Rasism handlar alltså om att nedvärdera människovärdet hos en människogrupp eller en företrädare för gruppen. Traditionellt har rasism förknippats med rasdiskriminering, men idag motiveras rasism med skillnader mellan olika kulturer: de kulturella skillnaderna anses vara grundläggande och den främmande kulturen ett hot mot majoritetskulturen. (Röda korset)

Definition av sexuella trakasserier

Med sexuella trakasserier avses någon form av icke önskvärt verbalt, icke-verbalt eller fysiskt beteende av sexuell natur vars syfte är eller leder till en kränkning av en persons psykiska eller fysiska integritet, särskilt när detta sker genom att skapa en hotfull, fientlig, förnedrande, förödmjukande eller tryckande stämning.

Bland skolungdomar kan sexuella trakasserier ta sig i uttryck genom att någon:

- tittar på eller visslar till en person, på ett sätt som hen tycker är obehagligt.
- kommenterar en persons kropp, på ett sätt som hen tycker är obehagligt.
- tar på en person, på ett sätt som hen tycker är obehagligt.
- kallar en person för något som har med sex att göra, och som hen inte tycker känns bra.
- ger en person sexuella förslag, som hen inte vill ha.
- sprider rykten om en person, som handlar om sex eller kropp.
- skickar meddelanden, bilder eller filmer som har med sex att göra, och som personen inte vill ha.
- sprider bilder på en person, som inte vill det.

2. Förebyggande åtgärder vid mobbning, rasism och sexuella trakasserier

Alla vuxna i skolan är hela tiden med i arbetet mot mobbning och osakligt beteende. Det är skolpersonalens gemensamma ansvar att vara observanta på när barns och ungdomars beteende går över gränsen för vad som är okej beteende, och att ingripa innan beteendet hinner utvecklas till något annat. Vi ska vara uppmärksamma på tendenser till mobbning och ingripa vid allt negativt beteende.

Skolans antimobbningsgrupp, tillsammans med skolans rektor, informerar och påminner om skolans praxis i arbetet mot mobbning enligt följande:

- Eleverna informeras på en samling i början av läsåret
- Skolans eller läroanstaltens ordningsstadga går igenom med eleverna i början av läsåret
- Personalen informeras under planerings- och infodagar
- Vårdnadshavarna informeras via Wilma och/eller på föräldramöten

Det mobbningsförebyggande arbetet i våra skolor kan stödjas av:

- välorganiserad övervakning under rasterna.

- aktiv vänelevs-, tutor- eller kamratstödjarverksamhet.
- evenemang för hela skolan, så att sammanhållningen och samarbetet över klassgränserna stärks.
- rastverksamhet.
- att öka elevernas självförtroende genom positiv pedagogik och arbete med karaktärsstyrkor.
- klassvisa lektioner med systematiskt förebyggande arbete.
- att eleverna svarar på skolans trivselenkät minst en gång per läsår.

I kapitel 6 skriver skolorna in sina egna tillägg och satsningar.

3. Åtgärder vid mobbning och skolornas antimobbningsgrupp

I varje skola finns en antimobbningsgrupp som tar itu med akuta mobbningsfall. Gruppen består av minst tre namngivna personer ur kollegiet, t.ex. lärare, speciallärare eller studiehandledare. Alla i skolan ska vara informerade om gruppen och dess funktion. Informationen om att mobbning pågår kan komma från eleven själv, kamrater, föräldrar, lärare eller övrig personal. Arbetet sköts av skolans antimobbningsgrupp om det handlar om systematisk mobbning. Vid konstaterad mobbning följs den arbetsgång som beskrivs i denna handlingsplan.

Den lärare som fått kännedom om en eventuell mobbning gör en granskning av händelsen tillsammans med eleven. I samband med samtalet fyller läraren i en granskningsblankett. Misstänkt mobbning rapporteras till gruppen och alla tillgängliga upplysningar överlämnas till antimobbningsgruppens bedömning. Man bör ta hänsyn till den mobbade eleven och arbeta så diskret som möjligt. Skolan får aldrig lämna ett mobbningsfall olöst eller svika en mobbad elev. Den vuxna utredaren förmedlar att hen är på den mobbades sida och tänker sätta stopp för mobbningen.

I alla de situationer där mobbningen blivit ett fall för antimobbningsgruppen sammankallar läraren några särskilt utvalda elever och diskuterar hur de kan påverka situationen till det bättre och stödja de inblandade eleverna, så kallad kamratstödjarverksamhet. Läraren får gärna välja elever som anses ha hög status i elevgruppen och är socialt begåvade.

Den mobbade eleven kan må bra av att tala om sina känslor och gå igenom sina upplevelser med en trygg, stödjande vuxen. **Därför ska en vuxen stödperson utses för den som blivit mobbad. Den mobbade ska ha möjlighet att påverka vem stödpersonen är.** Antimobbningsgruppen frågar av mobbningsoffret om hen vill diskutera det skedda med kurator eller skolpsykolog och om hen vill diskutera det skedda tar gruppen kontakt med representanten från elevvården.

Också mobbarnas situation och behov av hjälp bör uppmärksammas och de ska erbjudas stödsamtal **och eventuellt en vuxen stödperson.** Beroende på mobbningens grad ska barnskyddsanmälan och polisanmälan övervägas. Antimobbningsgruppen informerar alltid rektorn och klassläraren/klassföreståndaren om situationen, men även annan personal som behöver informeras om det skedda.

Anställda inom skolan enligt 16 § i lagen om elev- och studerandevård är skyldiga att i första hand tillsammans med eleven kontakta elevhälsans kurator eller psykolog om de bedömer att det behövs psykolog- eller kuratorstjänster inom elevhälsan för att förebygga eller övervinna studiesvårigheter eller sociala eller psykiska svårigheter hos en elev.

Dokumentation och informationsgång

Antimobbningsgruppen informerar alltid rektorn och klassläraren/klassföreståndaren om situationen, men informerar även annan personal, som behöver få information om det skedda.

Varje ärende är konfidentiellt och skall dokumenteras. Anteckningar ska även föras under uppföljningssamtalen. Dokumentationen förvaras i en för ändamålet utsedd mapp.

Elever och föräldrar har alltid rätt att ta del av den information som finns nedskriven om dem i skolan. Så även anteckningar i relation till mobbning. Det är viktigt att först diskutera med eleven och föräldern innan något som skrivits ner delas med dem t.ex. via Memo i Wilma eller på annat lämpligt sätt.

Utomstående hjälp

Vanda medlingsbyrå kan kontaktas om det behövs utomstående hjälp i att lösa en svår mobbningsituation. Medlingsbyrån har svenskkunniga medlare. Det finns ingen direkt åldersgräns men i regel är de yngsta som deltar 12 år gamla.

Kontaktuppgifter till medlingsbyrån:

tfn. +358 50 312 2072

e-post: sovittelutoiminta@vantaa.fi

mer information: vantaa.fi/sovittelu

En annan utomstående aktör är **Ankarteamet**. Syftet med Ankarverksamheten är att främja de ungas välbefinnande och förebygga brott i ett tidigt skede. Lokalt kan Ankarna även verka i uppgifter som gäller våld i nära relationer och parrelationer. Ankarverksamheten genomförs i ett multiprofessionellt Ankarteam. Experter från polisen, social-, hälsovårds- och ungdomssektorn medverkar. Teamets sammansättning kan variera från fall till fall. Det multiprofessionella teamet träffar den unga och vårdnadshavarna i ett så tidigt skede som möjligt, för att den unga ska kunna stödjas på ett ändamålsenligt sätt och vid behov hänvisas till rätt hjälp eller stöd.

Ankarverksamheten fungerar huvudsakligen på finska men vid behov använder de sig av tolkar.

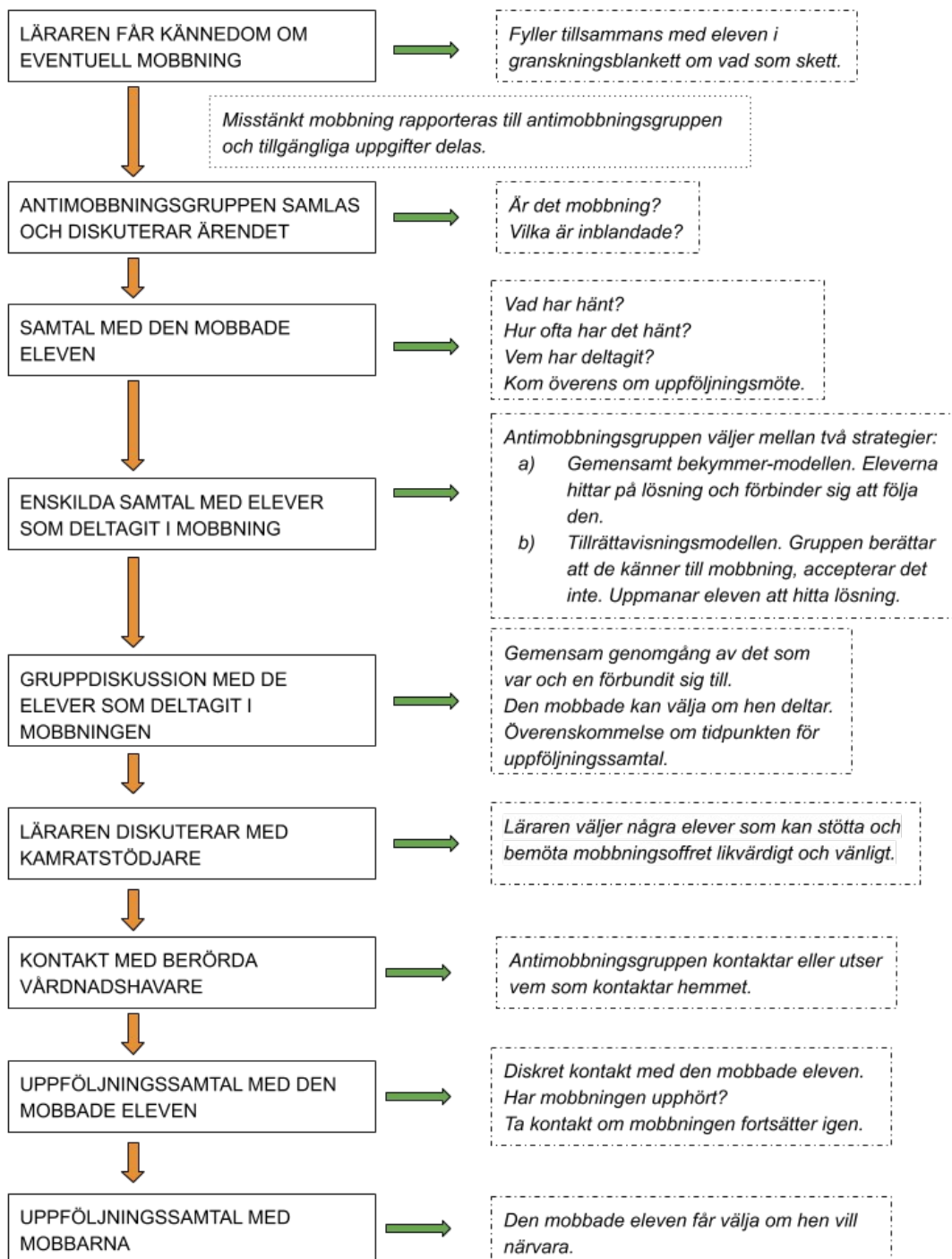
Ankarverksamheten i Östra Nyland kan kontaktas även om den unga inte är bosatt i Vanda. Vem som tar över processen avgörs från fall till fall. Läs mer på ankkuritoiminta.fi/sv.

Processen i Ankarverksamheten:



Bild: ankkuritoiminta.fi/sv/ankarverksamhet

4. Handlingsplan vid mobbning, trakasserier och kränkande behandling



Tillrättavisningsmodellen dömer den mobbning som har skett, medan Gemensamt bekymmer-modellen bygger på att försöka få dem som eventuellt har deltagit i mobbningen att få empati för den som blivit mobbad. I båda modellerna funderar man på hur man ska gå tillväga framöver för att situationen ska ändras. Före diskussionen med de som har deltagit i mobbningen är det ändå bra att fundera på vilket tillvägagångssätt som passar bättre i situationen. Beslutet kan till exempel påverkas av hurudant fallet är, vem som deltar i diskussionen och vad som känns naturligt för en själv. Gemensamt bekymmer-modellen passar särskilt bra när vetskapen om vad som har hänt är bristfällig. Uppföljningssamtalen är många gånger viktigare än valet av metod.

Föräldrarna till både offer och mobbare bör informeras om mobbningen. Mobbarna får före sitt första samtal inte informeras om samtal eller samtalsämne. Därför är det viktigt att samtalen med mobbarna också sker utan att mobbarna har möjlighet till interaktion sinsemellan. Detta för att undvika att de bygger upp ett gemensamt försvar, vilket skulle kunna försvåra arbetet för att hitta en lösning.

Vid upprepad mobbning övervägs följande förfaringssätt:

- Antimobbningsgruppen fortsätter eller kopplas in på nytt
- Skolan kallar till möte med föräldrarna
- Elevvårdsgruppen kopplas in
- Barnskyddsanmälan
- Disciplinära åtgärder
- Polisanmälan

De ändringar som gjorts i §25 i barnskyddslagen (13.4.2007/417) och som trädde i kraft 1.4.2015 medför att alla anställda inom undervisningsväsendet samt social- och hälsovården är skyldiga att utan dröjsmål och trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds. Behovet av att göra en barnskyddsanmälan kan diskuteras med rektor och kurator. Alla anställda inom undervisningsväsendet samt social- och hälsovården är även skyldiga att trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till polisen, när de på grund av omständigheter som de har fått kännedom om i sin uppgift har skäl att misstänka att ett barn utsatts för

1. en gärning som är straffbar som sexualbrott enligt 20 kap. i strafflagen (39/1889), eller
2. en gärning som är straffbar som brott mot liv och hälsa enligt 21 kap. i strafflagen och vars föreskrivna maximistraff är fängelse i minst två år.

Denna reglering gäller alltså alla slags sexualbrott och våldsdåd om det är fråga om allvarigare dåd än lindrig misshandel.

5. Att tänka på

Att tänka på i samtal med elever

- Inge hopp till alla berörda, såväl elever som föräldrar. Skolan ansvarar för detta!
- Vid samtal med den mobbade; ta det som berättas på allvar och ställ adekvata, inte för trakasserande frågor; Vad har hänt? Vilka är inblandade? Var, när och hur ofta har det hänt? Hur länge har det pågått? Dvs. de frågor som finns med i granskningsblanketten för utredning av eventuell mobbning.

- Vid samtal med mobbarna; kränk inte genom moraliserande och/eller fördömande, men var inte heller för förstående eller förlåtande.

Att tänka på i samspel med föräldrarna gällande mobbningsfall

Det rekommenderas att uppdagade mobbningsfall - åtminstone till en början - utreds inom skolan och att föräldrarna inte automatiskt kopplas in direkt. Det finns ändå anledning att upplysa föräldrarna om de mobbningsfall som behandlas i skolan då deras barn varit inblandade, men oftast först efter att de inledande diskussionerna förts.

Det är viktigt att lugnt och sakligt informera om att mobbning förekommer och att skolan nu kommer att arbeta med att få mobbningen att upphöra.

Våga och orka lyssna på föräldrarnas reaktion. Hen kommer att reagera, men på olika sätt som ibland kan vara svåra att förutse.

Chockfasen

När föräldern får reda på att barnet far illa kan en kris utlösas. När föräldern får reda på att barnet gör någon annan illa kan föräldern först förneka att det är mobbning som pågår. Information om mobbning uppfattas ofta som feltolkningar.

Reaktionsfasen

Föräldern börjar så småningom förstå att sådant som tidigare tolkats som vanliga konflikter är ett led i mobbningen. Nu kanske man också ger uttryck för starka reaktioner på att ingen gjort något tidigare.

Bearbetningsfasen och nyorienteringsfasen

Så småningom ökar förståelsen hos föräldern. En vilja att hjälpa och samarbeta för att få slut på mobbningen. Möjlighet att se mera nyanserat på det som hänt.

Avsluta gärna med att upprepa att skolan nu arbetar med det här och att saken också följs upp en tid och hur ni planerar att göra det.

- Föräldrar till myndiga gymnasieungdomar kontaktas aldrig utan ungdomarnas samtycke.

Annat som kan vara bra att komma ihåg

- Ibland kan ett mobbningsfall vara av den naturen att det direkt hör till elevvården.
- Om mobbningen fortsätter trots utredningar, kan fostrande samtal och disciplinära åtgärder bli aktuella. Vid upprepning kan mobbaren bli avstängd från skolan.
- **Alla mobbningsfall har inslag av företeelser som kan rubriceras som brott, t.ex. ofredande, olaga hot och misshandel. Generellt gäller återhållsamhet för polisanmälan gällande barn som inte är straffmyndiga (15 år fyllda). Undantag är de fall som handlar om överlagda brott mot person eller brott som vittnar om hög grad av hänsynslöshet. Ifall polisanmälan görs från skolans sida så ligger ansvaret på skolans rektor.**

6. Skolspecifika tillägg och satsningar

I detta kapitel skriver var och en av skolorna kort in sina egna tillägg och satsningar för läsåret.

Vem ingår i skolans antimobbningsgrupp?

-
-
-

Skolans satsningar för att förebygga mobbning

Skolan ska bl.a. informera eleverna om hur de kan anmäla mobbning (t.ex. nätet eller postlåda) och beskriva hur och när klasserna gör upp egna trivselregler.

-
-
-
-
-

7. Granskningsblankett

Granskning: Är det frågan om mobbning?

Blanketten fylls i av den som först fått reda på saken.

Datum: _____

Namn på den som fyller i denna blankett _____

Personen som meddelat dig om den eventuella mobbningen _____

Utsatt elev: _____ Klass: _____

Vad har hänt (konkreta situationer, vem har gjort vad)?

När har sådant senast inträffat? _____

Hur många gånger har det hänt? _____

Hur länge har den eventuella mobbningen pågått allt som allt? _____

Elever som aktivt deltagit i händelserna

_____	_____	_____
_____	_____	_____

Slutsats efter att ovanstående information samlats in

- ☐ konflikt eller gräl mellan barnen
- ☐ ett missförstånd som lett till att eleven blivit sårad
- ☐ en enskild mobbningsliknande situation → klassläraren/klassförest./grupphandl. följer upp ärendet
- ☐ upprepad mobbning → ärendet förs vidare till skolans antimobbningsgrupp

Beslut i ärendet

- ☐ klassläraren /klassförest./grupphandl. diskuterar med de inblandande
- ☐ vårdnadshavarna informeras. Av vem?
- ☐ Ärendet förs vidare till skolans antimobbningsgrupp

8. Åtgärdsprogram för förebyggande av och ingripande i mobbning

Stadsstyrelsen 13.12.2021

Det är fråga om mobbning när ett barn, en ungdom eller en vuxenstuderande regelbundet och systematiskt utsätts för avsiktliga och negativa handlingar av en person eller en grupp. Mobbning kan vara psykisk, fysisk eller social (t.ex. utfrysning från en grupp). Mobbning präglas vanligtvis av obalans i styrkeförhållandena: ett barn, en ungdom eller en vuxenstuderande som mobbas är på något sätt försvarslös i förhållande till mobbaren eller mobbarna. Bråk och meningsskiljaktigheter skiljer sig från mobbning i det avseende att de vanligtvis är kortvariga, det är inte alltid samma person som utsätts för dem, och oftast förekommer det ingen obalans i styrkeförhållandena. Det viktiga är varje persons egen upplevelse av att vara mobbad.

Detta åtgärdsprogram gäller alla serviceområden inom verksamhetsområdet för fostran och lärande, med andra ord alla daghem, skolor och läroanstalter på andra stadiet. Serviceområdena preciserar innehållena så att de lämpar sig för den egna verksamhetsmiljön. Verksamhetsenheterna kommer överens om konkreta verksamhetssätt som används i respektive enhet. Åtgärdsprogrammet implementeras i verksamhetsenheterna under våren 2022 och införs 1.8.2022. Den första utvärderingen görs i slutet av år 2022 och därefter utvärderas åtgärdsprogrammet åtminstone varje fullmäktigeperiod.

Åtgärder som förebygger mobbning

1. Det gemensamma välbefinnandet stärks

Det är viktigt att alla barn, ungdomar och vuxenstuderande känner att de hör till den egna gruppen och är en fullvärdig medlem i den. Barn, ungdomar och vuxenstuderande deltar aktivt i planeringen, genomförandet, utvecklingen och utvärderingen av det gemensamma välfärdsarbetet. Gemensamt välbefinnande skapas också i samarbete med vårdnadshavarna.

Vårdnadshavarna informeras om verksamhetsmodellerna för förebyggande av och ingripande i mobbning. Särskild uppmärksamhet ägnas åt barn, ungdomar och vuxenstuderande i en utsatt position.

Uppmärksamhet fästs vid kontinuerlig gruppbildning

Gruppbildning är en kontinuerlig process som sker under hela verksamhetsåret eller läsåret. Särskild vikt fästs vid övergångsfaser. Elev- och studerandevårdens anställda träffar de elever och studeranden som börjar på sjunde klass och på andra stadiet i olika grupper, och samtalsteman är bland annat välbefinnande, psykisk hälsa och hur mobbning påverkar välbefinnandet.

Gruppbildning sker i samarbete med ungdomsservicen och/eller andra samarbetsparter.

Alla verksamhetsenheter använder en årsklocka och en plan för välbefinnande för att stärka och lära emotionella färdigheter och interaktionsfärdigheter. Dessa inkluderas i de redan existerande planerna, till exempel i läsårsplanen. För personalen ordnas utbildning i att främja välbefinnandet, i

emotionella färdigheter och interaktionsfärdigheter och förebyggande av och ingripande i mobbning.

2. Att komma överens om regler för gemenskapen, klasserna och grupperna

Värderingar och attityder syns i den vardagliga praxisen, de konkretiseras tillsammans med barn, ungdomar och vuxenstuderande. Skolans och läroanstaltens ordningsstadga går igenom i början av läsåret. Reglerna för klasserna och grupperna görs upp tillsammans. Tillämpningen av gemensamma regler och anvisningar stärks på ett positivt sätt.

3. Utveckling av delaktighet och samverka

Barns, ungdomars och vuxenstuderandes delaktighet och samverkan utvecklas. Vänelevs-, fadder-, och tutorverksamheten stärks inom arbetet med att främja välbefinnandet, förebygga mobbning och utreda mindre konflikter. Någon slags kamratmedlingsmodell kan också tillämpas i daghemmen och läroanstalterna.

4. Mätning av välbefinnandet

Informationen om välbefinnandet följs upp och används regelbundet med hjälp av enkäter. Den information som fåtts in analyseras och används för att förebygga och ingripa i mobbning.

Exempel på enkäter: Skolhälsoenkäten, School Day- applikationen om elevernas välmående, Kiva skola-enkäten och verksamhetsenheternas egna enkäter.

Åtgärder för ingripande i mobbning

5. Alla vuxna ska ingripa i mobbning

I daghemmen, skolorna och läroanstalterna ska alla vuxna ingripa systematiskt i sådant respektlöst, osakligt och sårande beteende som de lägger märke till. Personalens kunskande och förmåga i att upptäcka mobbning stärks. Noggrannare processbeskrivningar vad gäller ingripande beskrivs i de enhetsspecifika planerna för förebyggande av och ingripande i mobbning. Vårdnadshavarna och föräldrarna informeras om på vilka sätt mobbningen utreds i respektive enhet.

6. Olika kanaler för att anmäla mobbning

Mobbning måste göras synlig för alla. Alla barn, ungdomar, vårdnadshavare och vuxenstuderande bör veta på vilka olika sätt mobbning kan synliggöras. Man ska aktivt uppmärksamma och tala om mobbning både på kollektiv och individuell nivå.

Enheterna har till exempel postlådor där en elev/ studerande kan lämna en anmälan om mobbning. Den grundläggande utbildningen använder den elektroniska tjänsten Someturva där eleverna kan anmäla mobbning som sker på sociala medier och be om hjälp. Användningen av Someturva

kommer att utvidgas från den grundläggande utbildningen till utbildningen på andra stadiet. På andra stadiet i Varia används applikationen Annie.

7. Varje enhet har en grupp för utredning av och ingripande i mobbning

Gruppen ansvarar för ingripande i och uppföljning av mobbning inom hela gemenskapen. I gruppen utses en representant för barnen/ungdomarna/de vuxenstuderande. Vårdnadshavare och föräldrar blir hörda regelbundet. Gruppen använder enhetsspecifika planer och vid behov kriskort i sin verksamhet.

Hur mobbningssituationer utreds, registreras och följs upp har beskrivits i de enhetsspecifika planerna för förebyggande av och ingripande i mobbning. I planerna räknar man med att föräldrarna deltar aktivt för att mobbningen ska få ett slut.

En vuxen stödperson utses för den som blivit mobbad. Man kommer överens med den som blivit mobbad om att utse en trygg vuxen från gemenskapen som ger särskilt stöd och hjälp. Barnet, den unga eller den vuxenstuderande kan påverka vem som blir hans stödperson. Den som mobbar kan också få en vuxen stödperson.

8. Medlings- och ankarverksamheten stärks i skolor och läroanstalter

Du kan be om hjälp av medlingsbyrån om skolans / läroanstaltens egna metoder inte är tillräckliga eller om det behövs extern hjälp för att hantera situationen. Sådana fall som uppfyller kriterierna för ett brott kan hänvisas till medling via polisen.

Om det är oklart ifall ärendet lämpar sig för medling kan du ringa medlingsbyrån för konsultation och dryfta situationen med en medlingsexpert.

Ankarverksamheten inriktas på främjande av välbefinnandet hos ungdomar som uppvisar symtom genom att begå brott och förebyggande av brott i ett tidigt skede. I Ankarteamet ingår en polis, socialarbetare, hälsovårdare och ungdomsarbetare. För verksamheten utses också en anställd inom utbildningssektorn.

9. Ingripande i långvarig och svår mobbning

Enheterna erbjuder extern kompetens och hjälp i svåra mobbnings- och våldsfall. Möjligheterna att få extern kompetens och hjälp för att lösa långvariga och svåra mobbnings- och våldsfall utreds. Detta förutsätter fristående finansiering.

9. Intressanta länkar & källor

Uppdateras vartefter enligt behov

Exempel på aktörer i Finland som stöder antimobbningsarbete:

- Folkhälsan
- Mieli= Psykisk hälsa i Finland r.f.
- Regnbågsankan
- Friends
- KiVa skola
- Mannerheims barnskyddsförbund

Via länkarna nedan hittas varierande material i anknytning till mobbning.

Frågor och svar om mobbning

- <https://friends.se/fragor-och-svar-om-mobbning/>
- <https://www.folkhalsan.fi/barn/professionella/anti-mobbning/>
- <http://www.kivakoulu.fi/framsida>
- http://www.kivakoulu.fi/vad_beror_mobbning_pa

Nätmobbing

- <https://friends.se/natmobbing/>

Rasism

- <https://www.motrasism.fi/node/5214> (Röda korset)

Sexuella trakasserier

- <https://www.tasa-arvo.fi/web/sv/trakasserier>
- <https://www.umo.se/vald-och-krankningar/sexuella-overgrepp-och-trakasserier/sexuella-trakasserier/>

Förebyggande arbete

- <https://mieli.fi/sv/material>
- <https://www.mll.fi/tietoa-mllsta/information-om-mannerheims-barnskyddsforbund/skolfreden/en-trygg-skola/forebyggande-av-mobbning/>

Åk 7-9 och gymnasiet

- <http://www.valdmotnara.se/omvaldinararelation/valdetsolikauttryck/ekonomisktvald.4.4f12e2b41399619c73c3cc.html>
- www.regnbagsankan.fi/
- <http://www.yttra.fi/>

- <https://arligttalat.fi/>
 - <https://www.umo.se/vald-och-krankningar/mobbning/om-du-blir-mobbad/>
 - https://www.poliisi.fi/rad_till_ungdomar/mobbning
 - <https://opintokamu.fi/sv/verktyg/mobbning-och-ingripande-i-den/>
-

Källor

Vid arbetet med denna plan har vi hämtat inspiration, förutom från ovanstående hemsidor, också från:

- Frisé Ann & Berne Sofia (2016) Nätmobbing, Handbok för skolan. Natur&kultur, Stockholm.
- Laaksonen Vilja & Repo Laura (2017) Kompiskonst, Kunskap och övningar för att skapa en fungerande grupp, Folkhälsan, Helsingfors.
- Salmivalli, Christina (1998) Koulukiusaaminen ryhmäilmiönä, Gaudeamus, Helsinki.
- Salmivalli, Christina (2003) Koulukiusaamiseen puuttuminen, PS-kustannus, Juva.
- Skolväsendet i Nykarleby Plan för motarbetande av mobbing, trakasserier och rasism. (2011)